

QUESTIONS METODOLOGIQUES EN L'APLICACIO DE LA TEORIA GENERAL DE SISTEMES A L'ESTUDI I ORGANITZACIO DE LES AUTONOMIES

Joan A. Bofill

El desenvolupament de la Teoria General de Sistemes ha estat singularment condicionat a la creació de models, a la definició i desenrotllament d'aquests models per mitjà de les matemàtiques i als conceptes isomòrfics de l'estructuralisme.

Els mètodes són bons si serveixen i no ho són quan no serveixen. Però en la nostra realitat quotidiana, social i científica, les coses van de manera ben diferent. Un pitagorisme visceral supervalora la matemàtica, s'enamora de les lleis de l'estructuralisme i cauen en el parany de confondre sistemàticament el model amb la realitat que aquest intenta reflectir.

Es tracta en aquest apunt d'enunciar la panoràmica sobre la que la realitat o entitat complexa es feria identificable, les variables, límits i instruments d'aquesta identificació i cognició i, després, anotar el quadre metodològic al que podríem referir l'estudi i organització de les Autonomies (prèvia una crítica als mètodes que estudien l'estabilitat dels sistemes).

I. Instruments de reconeixement

A. L'espai racional.

Tal com l'entén el pensament científic:

- com a aprenhensió, identificació, comprovació;
- com a teorització, comprovació empírica, anàlisi dels límits;
- com a síntesi de contraris;
- com a recerca d'equilibri;
- com a resultat d'operacions lògiques;
- com a ajust en relació a un marc o model.

B. L'espai preconscient.

Primer nivell: biològic. Es correspon a les preguntes i opcions que tenen que veure amb la gana, el fred, l'habitaclle i la capacitat psicomotora.

Segon nivell: antropològic. Es correspon a les preguntes u opcions en relació al jo i al no-jo, en les seves dimensions personals i col·lectives, i per tant també als problemes de l'estabilitat social i de la creativitat.

Tercer nivell: sinèrgic. Es correspon a les preguntes i opcions que confereixen a la persona el seu condicionament a la complexitat i a la competitivitat.

Quart nivell: energètic. Es correspon a les preguntes o opcions que regulen els projectes personal i col·lectiu.

C. El limitat espai de les funcions matemàtiques.

Aquest és l'espai en que són aplicables, per exemple, les lleis d'identitat, d'associació i la commutativa; és també l'espai en el que límits i funcions semblen tenir una inacabable capacitat morfològica; es l'espai en el que la teoria de les probabilitats segueix donant ales al somni pitagòric.

Però cal descobrir una primera qüestió elemental: que la matemàtica conforma un univers ben ampli, però la seva utilitat no cal confondre-la amb el seu us màgic i místèric. Judicis paral·lels es poden fer de l'ús de les funcions termodinàmiques i altres paradigmes similars.

D. La distància entre estructures i les seves possibilitats isomòrfiques.

El aplicar funcions per representar estructures porta com a conseqüència l'aplicació de principis d'identitat i recurrència propis de les funcions matemàtiques.

Sí, caldria revisar el concepte d'estructura i limitar el significat dels isomorfismes.

E. L'espai psicològic i l'espai social.

Conscient i inconscient formen l'espai racional. L'espai social té que veure amb l'univers que inclou degenerativament l'espai racional humà —paraconsciència— però també amb el ramell espai metabòlic-espai racional en quant integració individual, els quals formen l'espai preconscient.

D'aquesta dialèctica neixen els estranys codis morals, la mitologia jurídica, l'emmira llament racionalista i materialista i la mitologia científica. Però també hauria de néixer d'aquesta mateixa dialèctica la solidatitat i la capacitat per un projecte cap i a la fi comunitari.

F. Símbols i metàfores.

Potser no hi ha altre forma humana d'estar que el símbol i la metàfora. La paraula serveix per representar aquestes metàfores. Un mètode pot servir per organitzar aquestes metàfores. Un mètode pot servir per organitzar aquestes representacions. Un sistema per manipular la complexitat pot servir per multiplicar la capacitat instrumental. Caldria encara fer esment d'altres instruments de coneixement, com les mateixes patologies; però aquí solament es tractava d'indicar que la Teoria General de Sistemes cal que augmenti el seu instrumental tradicional que era ben limitat. Que l'instrumental cal que es faci ben ampli. Que el limitar-lo —i especialitzar-lo— és un parany. Que el poti-poti de convertir els instruments en dades i referències serveix per l'atzacuc, però empobreix les solucions. Un exemple breu per entendre-ns:

La utilitat com a instrument s'ha fet palesa en l'apartat B, com a resultat del preconscient humà. Però la Teoria General de Sistemes feia esment de la utilitat com a deixalla en el planteig d'alguna funció d'optimització i, més sovint, per sembrar el panorama de referències que mai es tenien en compte, salvat l'efecte pantalla pel que havien estat enunciatades.

Prendre la utilitat com a instrument significa considerar a nivell individual i social el resultat de la seva aplicació predominant o esmortuida i evaluar-ne les conseqüències.

